

A szocialista erdőgazdaság közgazdasági kérdéseivel foglalkozó értekezletről*

Moszkvában 1958. október hó 6—9-e között értekezletet tartottak a szocialista erdőgazdaság közgazdasági kérdéseiről. Az értekezletet a *Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Erdészeti Intézete* rendezte és erre meghívták a Szovjetunió, valamint a népi demokratikus országok erdészeti tudományos és gyakorlati szakembereit.

Az értekezlet munkájában a szovjet szakemberek közül az Erdészeti Intézet és az erdőgazdaság központi szerveinek dolgozói mellett részt vettek Ukrajna és a Balti-tenger menti köztársaságok, Leningrád és Bjelorusszia, Voronyezs, Archangelszk és számos más helyek erdőgazdasági szakértői és erdészei. Az értekezleten a tudósokon kívül több mint harmincan vettek részt az ország élenjáró erdőgazdaságainak igazgatói, mérnökei és erdészei közül. Az értekezletnek összesen 100 résztvevője volt.

A meghívott vendégek között az értekezlet munkájában a népi demokratikus országokból résztvettek: *U-Csan-Lun* professzor, a Kínai Népköztársaság Erdészeti Tudományos Kutató Intézetének munkatársa; *E. Melzer* professzor, a Német Demokratikus Köztársaság Humboldttról elnevezett Egyeteme Erdészeti Fakultása Eberswaldi Erdészeti Intézetének igazgatója; *M. Schütze*, a Német Demokratikus Köztársaság Központi Erdészeti Főigazgatóságának képviselője; Lengyelország részéről *dr. R. Fromer* professzor, *dr. T. Molenda* professzor, *K. Voljanjin*, az Állami Erdőrendezési Iroda igazgatója, *V. Kontek* professzor a Poznani Erdőtechnológiai Intézet igazgatója, kiváló erdészeti közgazdasági szakértők; *Madas András*, a Magyar Népköztársaság Tervhivatalának főosztályvezetőhelyettese; *Sz. Nygyálkov* Bulgária Erdészeti Tudományos Kutató Intézete közgazdasági osztályának vezetője.

Az értekezlet főfeladata volt megvizsgálni a jelenlegi helyzetet és kiértékelni azokat a kérdéseket, amelyek a Szovjetunió erdőgazdálkodása további felemelkedésének útján annak tartalékait a párt és kormány által az elkövetkező hétéves terv időszakára és az 1965—75 időszakra kijelölt gazdasági építés céljainak szolgálatába állítja.

Az értekezleten megvitatott alábbi jellemző adatok tanúskodnak arról a bonyolult feladatról, melyek jelenleg az erdőgazdaság elméleti és gyakorlati dolgozói előtt állanak, és azokról a tartalékokról, amelyekkel ezen feladatok megoldására rendelkeznek.

Mint ahogyan az értekezleten a Szovjetunió Földművelésügyi Minisztériuma Erdészeti Főigazgatósága részéről *V. P. Cipljajev* elvtárs elhangzott beszámolójában megjegyezte, az állami erdőalapból a fahasználat 1965-re 385 millió m³-re növekszik az 1957. évi 347 millió m³-rel szemben. A rendelkezésre álló számítások szerint a fakitermelés jelenlegi módszerei mellett, továbbá az építkezésben, az iparban és a mezőgazdaságban a faanyag felhasználási normáknak és módoknak a fenntartása esetén az országban a fakitermelés évenkénti nagysága el kell hogy érje 1975-ig a 725 millió m³ szarfát és tűzifát (jelenleg 350 millió m³). Ilyen mennyiségű faanyag kitermelése céljából évenként 5—5,5 millió hektár erdő kitermelése szükséges. Ezzel egyidejűleg, széles körben ismeretes, hogy jelenleg 350 millió m³ faanyag kiszállításakor, több mint 100 millió m³ marad az erdőn kisméretű fenyőválasztékok, a fakitermelő vállalatok által kiselejtett lombfák és vágáshulladékok formájában. Ezen kívül kb.

* Hivatalos tájékoztató.

70 millió m³ hulladék adódik a fafeldolgozó vállalatoknál a faanyag feldolgozása és megmunkálása következtében.

Az értekezleten az említett kérdésekkel többek között az alábbi előadások foglalkoztak. *V. P. Ciplajev* (Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Főigazgatósága): A Szovjetunió erdőgazdasága fejlődésének alapvető irányzatai és perspektívái; *P. V. Vasziljev* professzor, a közgazdasági tudományok doktora (Tudományos Akadémia Erdészeti Intézete): A szocialista erdőgazdálkodás korszerű fejlesztésének közgazdasági problémái és az erdészeti gazdaságtani tudomány feladata; *G. P. Motovilov* a tudományok doktora (Tudományos Akadémia Erdészeti Intézete): A műszaki vágásérettségi kor és fakitermelés kérdései az erdők termelékenységének növelése szempontjából; *A. G. Szoldatov* kandidátus (az Ukrajnai Sz. Sz. K. Mezőgazdasági Gazdaságtani Intézete): Ukrajna erdei termelékenységének növelésére irányuló rendszabályok; *E. Ja. Szudacskov* a tudományok kandidátusa (Összszövetségi Erdőgazdasági Gépesítési Tudományos Kutató Intézet): Az erdőgazdasági termelés műszaki-gazdasági mutatói és a termelés intenzifikálásának útjai.

Amint *P. V. Vasziljev* professzor beszámolójában megjegyezte, ezen tartalékok felhasználásának a legkomolyabb szerepet kell játszania a szocialista társadalmi és állami rendszer előnyei szélesebb körű, helyes felhasználásában, valamint az ezen alapuló tervezési és termelés szervezési elveknek kialakításában, a termelés számítási módszerei tökéletesítésében stb.

Az erdőgazdálkodásban széles körben kell továbbá felhasználni az érték-törvényt és az árutermelés-pénzügyi kapcsolatokat, az ezekkel összefüggő, a jövedelmezőség elvén alapuló gazdálkodási rendszert, az ösztönző bérrendszert stb.

Itt az erdészeti ügyekkel foglalkozó közgazdászaink számára igen nagy a működési terület.

Az erdőgazdasági dolgozóknak ezen új feladatokat jelenleg jelentős mértékben az egész erdészeti tudomány és gyakorlat fejlődésének új viszonyai között kell megoldaniuk.

A háború utáni években a szovjet erdőgazdálkodás olyan körülmények között fejlődik, amikor a népgazdaság — benne az erdőgazdaság — fejlődésének szocialista útja győzedelmeskedik Európa és Ázsia egy sor országában. A rendelkezésre álló adatok szerint a Szovjetunió erdőgazdálkodásra alkalmas területe 837 millió hektárt tesz ki, az összes szocialista országoké pedig együttesen egymilliárd hektár felett van.

Azok az eredmények, amelyeket az erdészek különböző szocialista országokban eltérő természeti viszonyok között, az erdőgazdálkodás különböző színvonalára mellett, eltérő állományokban stb. érték el és az ezen országok között kialakult szoros gazdasági és kulturális kapcsolatok a legszélesebb utat nyitották meg az erdészeti tudomány és gyakorlat tapasztalatainak kölcsönös cseréje számára. Felhasználva ezeket a lehetőségeket a szovjet erdészek, a Kínai Népköztársaság és a Bolgár Népköztársaság erdészei már számos közös kutatást végeztek el. De az alkotó összejöveteleken és értekezleteken alapuló széleskörű tapasztalatcserék mind ez ideig a szovjet erdőgazdálkodás gyakorlatában nem fordultak elő.

A megtartott értekezlet első nagy lépés volt ez irányban. Az értekezletre meghívott fentnevezett külföldi vendégek igen nagy érdeklődéssel kísért előadásokat és beszámolókat tartottak. Ezen beszámolók megmutatták, hogy a nagy szocialista tábor országaiban az erdőgazdálkodásban épp úgy, mint a gazdálkodás egyéb ágaiban is, hatalmas alkotó munka folyik. Különösen feltűnőek

a Kínai Népköztársaság eredményei, melyekről *U-Csan-Lun* professzor beszélt. Hogy 35 év alatt (1912—1946 években) Kínában 306,500 hektár erdőt telepítettek és az 1958-as évben csak 50 nap alatt egyedül Gujcszsou tartományban több mint 3.1 millió hektár erdőt telepítettek. Egyedül az 1958-as évben (szeptember hó 10-ig) a Kínai Népköztársaságban 25,286 000 hektár erdőt telepítettek. Kína erdőgazdálkodása, mint ahogyan *U-Csan-Lun* professzor mondotta, nagy ugrást tett előre és a „többet, gyorsabban, jobban és gazdaságosabban“ elvek szerint fejlődik. Kína erősen növelni igyekszik „a fák növedékét és a különböző erdei termékek termelését“, Kínában kialakul a homok elleni küzdelem és fokozódnak az erdőfelújítási munkálatok.

A konferencia elnöksége

Nagy figyelemmel hallgatta az értekezlet *E. Melzernek*, az erdészeti gazdaságtan professzorának, a Német Demokratikus Köztársaság képviselőjének igen értékes előadását, amely az erdőgazdálkodás hosszúlejáratú tervezésének közgazdasági elveiről és szervezési formáiról szólt.

Érdekes beszámolót tartott *Madas András* (Magyarország). Megemlítette a Magyar Népköztársaság erdőgazdálkodásának eredményeit, beszámolójában rámutatott a helyes faárpolitika hatalmas szerepére az erdőgazdálkodás és faipar fejlesztésének irányításában, továbbá az erdőben rejlő természeti kincsek (készletek) gazdaságos és takarékos felhasználásában.

Sz. Negyálkov, a Bolgár Népköztársaság képviselője a bolgár erdészeknek az erdők termelékenysége fokozásával kapcsolatos nagy tapasztalatairól számolt be.

Nagyon tartalmasak voltak *M. Schütze* (Német Demokratikus Köztársaság) és *K. Voljanyin* (Lengyelország) előadásai. Ezek az előadások az erdőrendezés fejlesztésével foglalkoztak és azt vizsgálták, miként lehet az erdőrendezést az erdőben folyó gazdasági tevékenység tervezési és ellenőrzési eszközeként felhasználni.

Rövid, érdekes felszólalások hangzottak el a lengyel erdőgazdasági tudomány eredményeiről R. Fromer, T. Molenda és V. Kontek professzorok részéről.

A vita során az értekezlet résztvevői beszéltek azokról a nagy feladatokról, melyek a szocialista erdőgazdálkodás és az erdészeti gazdaságtani tudomány előtt állnak. Megjegyezték, hogy jelenleg az erdészeti gazdaságtan és erdőrendezés több tétele időnként még deklaratív, formális jellegű, és gyengén hatnak az erdőgazdasági termelés irányítási és szervezési formáinak tökéletesítésére, az erdők termelékenységének növelésével kapcsolatos gyakorlati munkára, a termelés gépesítési kérdéseinek megoldására. Ugyanekkor a felszólalásokban megjegyezték, hogy az erdészeti szervek gyengén alkalmazzák a hatásos közgazdasági eszközöket az erdőgazdasági termelésben, melyek biztosítják a szükséges takarékossgot az anyagi és pénzügyi eszközök területén és ösztönzik a termelés növekedését. A közgazdasági szakértők rendelkezésre álló javaslatait az erdőgazdasági termelés számbavételére, a jövedelmezőségen alapuló gazdálkodás elemeinek felhasználására stb. nem próbálják ki és nem vezetik be. Az értekezlet résztvevői ugyancsak beszéltek arról is, hogy a jelenlegi tőárak nem ösztönöznek a fatakarékosságra és ezeket jelentősen fel kell emelni.

Különös figyelmet fordítottak az értekezlet résztvevői arra a közvélemény által felvetett kérdésre, hogy az erdőnek egyetlen gazdája legyen. Ennek a kérdésnek szentelte felszólalását G. N. Poljanszkaja, megjegyezve, hogy az összes erdőknek egységes irányítás alatt kell állaniuk. B. A. Kozlovskij javasolta, hogy behatóbban foglalkozzanak az erdőrendezési kérdésekkel, minthogy a Szovjetunió évenként több száz millió rubelt fordít az erdőrendezési munkák elvégzésére. Érdekes volt A. I. Kalniny's professzor felszólalása, aki a Lett Szovjet Szövetséges Köztársaság példája nyomán a faanyag komplex felhasználásának tartalékairól beszélt.

Az értekezlet záró ülésén tartalmas határozatokat vitattak meg és fogadtak el. A határozatban helyet foglaló, leglényegesebb megállapítás, melyet az értekezlet egyhangúlag elfogadott, az alábbi:

„Az erdőgazdaság területén hazánkban kialakuló faigény méretei és körülményei megkövetelik az ország európai részén és az ázsiai területek használat alatt álló erdeiben folyó erdőgazdálkodás határozott átalakítását a korszerű, belterjes erdőgazdálkodás elvei és normái alapján, a legjobb hazai és külföldi példák felhasználásával.

Ilyen körülmények között az erdőgazdasági üzemeknek és szerveknek az erdővédelmi, őrzési, rendezési és fahasználati munkálatok és rendszabályok további tökéletesítése mellett erőfeszítéseiket az erdőgazdálkodás belterjeségének gyors fellendítésére és az erdők termelékenységének jelentős gyakorlati fejlesztésére kell összpontosítaniuk a bővített szocialista újratermelés elvének differenciáltan alkalmazott követelményei alapján.“

Amint a határozat megemlíti, az erdők termelékenységének növelésére vonatkozó rendszabályoknak kell alkotniuk az utóbbi időben az erdőgazdaság fejlesztésére kidolgozott általános tervek fő fejezetét, és biztosítani kell a szükséges beruházásokat a meliorációra, a gépesítésre a gazdasági, és különösen az útépitésre stb.-re. Ezért az elfogadott tervezetet és a kerületek általános terveinek elkészítési sorrendjét felül kell vizsgálni, figyelembe véve az erdők termelékenysége növelésének időszerű feladatait. E mellett helytelennek kell nevezni azt a kialakult gyakorlatot, amely szerint külön dolgozzák ki az erdők ipari feltárásának általános tervét és külön az erdőgazdálkodás fejlesztésének általános tervét.

Ezt a két fejezetet a jövőben úgy kell kidolgozni, mint egy egységes dokumentum, — a fahasználat és erdőgazdálkodás általános tervének fejezeteit. A tudományos szervezeteknek az erdőgazdasági és faipari szervezetekkel együttesen kell kidolgozniuk az ilyen általános tervek tudományosan megalapozott egységes programját és módszertanát.

Megemlítve annak szükségességét, hogy a jelenlegi erdőrendezést az erdőgazdaságok és erdészetek termelési tevékenysége tervszerű irányításának hathatós segítő eszközévé alakítsák át, az értekezlet elismerte, hogy az erdőgazdaság szervezési tervezeteiben kidolgozták azokat a közgazdaságilag megalapozott rendszabályokat és normatívákat, amelyek a jóminőségű faanyagokból álló, teljesértékű élőfakészlet felhalmozását és a rendszeres növedéket biztosítják, az erdőtípusok számbavétele, az erdőművelési és erdészeti gazdaságtani tudomány elért eredményei alapján.

Mivel az országban az erdőgazdálkodás elmaradásának egyik oka az, hogy nem használják fel megfelelő módon a termelés ösztönzésének és szabályozásának a Szovjetunió népgazdaságában elfogadott, közgazdasági ösztönző erőit, az értekezlet kifejezte annak szükségességét, hogy az erdőgazdálkodásban minden irányban kiszélesítsék az ártermelési-pénzügyi kapcsolatok és a jövedelmezőségen alapuló gazdálkodás felhasználásának módszereit és körét, valamint kiemelte az erdőgazdaságok és faipari szervek és ezek dolgozói anyagi érdekeltsége és felelőssége fokozásának fontosságát.

Az ország erdőgazdálkodásának a népgazdaság jelenlegi igényeinek szintjére történő felemelésének egyik legfontosabb feltétele a jelenleginél tökéletesebb irányítási formák kialakítása annak a lenini elvnek az alapján, hogy a szocialista társadalomban az erdők oszthatatlanok és az erdőgazdasági termelést, valamint a fahasználatot megfelelő feltételek között egyesíteni kell. Az erdőgazdálkodás szervezeti megjavításával kapcsolatban egyik legfontosabb feladat az erdőgazdaságok és az erdészetek alsóbb szerveinek további erősítése. E mellett az erdőgazdálkodás belterjességének fokozására történő lehető legnagyobb ösztönzés céljából célszerű az erdőgazdaságokat és erdészeteket különböző pénzügyi normák és munkabér fokozatok stb. meghatározásával kategóriákba osztani.

Az értekezlet csatlakozott az erdészeti szakemberek széles körének és a közvéleménynek ahhoz a javaslatához, hogy az erdőgazdaságok váljanak ki a mezőgazdaság rendszeréből és alkossanak önálló szervezetet.

Az értekezlet jóváhagyta a legfontosabb erdészeti gazdaságtani tudományos-kutatási munkák tervét az 1959—1965 évekre, melyet előzetesen az erdészeti tudományos intézetek és a főiskolák képviselői dolgoztak ki a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Erdészeti Intézetében szervezett speciális koordináló értekezleten.

Ez a terv előírja a szovjet erdőgazdaság egy sor nagy közgazdasági problémájának közös kidolgozását a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Erdészeti Intézete, az Összszövetségi Erdőgazdasági Gépesítési Tudományos Kutató Intézet, a Leningrádi Erdészeti Tudományos Kutató Intézet, Ukrajna, Bjeloruszszia, az Sz. M. Kirovról elnevezett Erdészeti Műszaki Akadémia, az MLTI stb. közgazdászainak közös munkájával. A terv tartalmazza az erdőgazdaság termelési-közgazdasági mutatóinak az erdőgazdasági rendszabályok közgazdasági hatékonyságának, a jövedelmezőségen alapuló gazdálkodás alapjainak stb.-nek tanulmányozását és kidolgozását. Az erdőrendezés fejezete előírja az erdőállomány optimális korosztály szerkezetének kidolgozását, amelyet a bővített újratermelés elvének követelményei határoznak meg.

Minden egyes témára ki vannak jelölve azok az intézetek, amelyek a módszertani irányítást végzik és meg vannak határozva a módszertani értekezletek időpontjai is.

A kérdések közül néhányat a szocialista országok egymás között koordinálni fognak.

Az értekező az első speciális erdészeti közgazdasági értekező volt az országban, az első nagy lépés a szovjet közgazdasági szakemberek erőfeszítéseinek egyesítésére, az erdőgazdálkodás azon problémáinak megoldására, amelyeket az élet vetett fel. Első lépést jelent ez olyan vonatkozásban is, hogy ezen először találkoztak szervezeten számos szocialista országból az erdészeti gazdaságtan tudományának képviselői és kicserélvén tapasztalataikat lerakták az alapját a tudományos kapcsolatok rendszeres kibővítésének és megszilárdításának az őket érdeklő tudomány területén.

A magyar erdőgazdaság néhány közgazdasági problémája*

MADAS ANDRÁS

Engedjék meg, hogy mindenekelőtt megköszönjem a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Erdészeti Intézetének kezdeményezését és meghívását, amely lehetővé tette, hogy megvizsgáljuk a Szovjetunió, valamint a népi demokráciák erdészeti gazdaságtani problémáit és általánosítsuk az ezen a területen elért eredményeket. Nem kétséges, hogy a konferencia nagymértékben elő fogja segíteni ezen tudományág fejlődését országainkban, amelynek pozitív hatását az egész erdőgazdálkodás gyorsütemű előrehaladására nem kell külön kihangsúlyozni.

Hazánk erdőgazdasága a szocializmus építésének 10 éve alatt nagy fejlődésen ment keresztül. Különösen jelentős eredményeket értünk el az erdőtelepítés és fásítás területén, mert az elmúlt évtized alatt összesen 170 000 ha erdőt, fasort telepítettünk és ezzel az erdőszültséget 12%-ról 13,6%-ra emeltük. Figyelemreméltók az eredmények a fakitermelésben is, mert az iparifa százalékos arányát a felszabadulás előtti 20%-ról 52%-ra emeltük és ezzel jelenetesen megjavítottuk az iparifa ellátást hazai forrásból. Az eddig végzett munka megvetette az alapját annak, hogy a felszabadulás előtti kapitalista rablógazdálkodás súlyos következményeit felszámoljuk és a továbbiakban egyre fokozódó mértékben elégítsük ki szükségleteinket a hazai erdőkből. Állami erdeinkben az erdőrendezési munkákat csaknem teljes mértékben elvégeztük és a munka a jóváhagyott üzemtervek alapján folyik. Ennek következtében erdeinkben túlhasználat nincs, sőt az évi növedék kismértékben meghaladja az évi kitermelést. Ezek az eredmények részben annak is köszönhetőek, hogy nálunk az erdőgazdálkodás és fakitermelés egységes irányítás alatt áll. Szeretném a figyelmet arra is felhívni, hogy nálunk az előhasználatok részaránya ebben az évben túlhaladta az összes kitermelés 40%-át, ami elősegítette a véghasználat arányának csökkentését erdeinkben. Az elmondottak jelentőségét aláhúzza az a tény, hogy Magyarország Európa fában egyik legszegényebb országa és összes szükségletünknek kereken 50%-át importálnunk kell. A fa az összes importunknak kereken 10%-át teszi ki és annak egyik legsúlyosabb tétele.

Nem mondhatjuk azonban el, hogy a fentemlítettékhez hasonló eredményeket értünk el az erdészeti gazdaságtani problémák megoldása területén. Ez azzal a következménnyel járt, hogy nem tudtuk teljes mértékben kihasználni azokat a lehetőségeket, amelyek hazai erdeinkben rejlenek és ezzel — ha kismértékben is — fékezttük népgazdaságunk általános fejlődését. Ez a tény a legutóbbi években egyre inkább ráterelte a figyelmet a közgazdasági problémákra és a kezdeti figyelemreméltó eredm-

* A szocialista erdőgazdálkodás közgazdasági kérdéseivel foglalkozó konferencián, Moszkvában tartott előadás.